

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»
ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
STATE UNIVERSITY «KYIV AVIATION INSTITUTE»
FACULTY OF LAW AND INTERNATIONAL RELATIONS
VILNIUS UNIVERSITY (LITHUANIA)
UNIVERSITY OF HELSINKI (FINLAND)
NEW WESTERN UNIVERSITY (USA)
TOYO UNIVERSITY (JAPAN)

**СУЧАСНІ МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ:
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ**

**MODERN INTERNATIONAL RELATIONS:
TOPICAL ISSUES OF THEORY AND PRACTICE**

V Міжнародна науково-практична конференція

**V International scientific and practical
conference**

Київ
Kyiv

УДК 327+341.238+339.9 [081]

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету права та міжнародних відносин (Протокол № 3 від 12 травня 2025 р.)

Сучасні міжнародні відносини: актуальні проблеми теорії і практики: матеріали V міжнародної науково-практичної конференції / Факультет права та міжнародних відносин, Державний університет «Київський авіаційний інститут»; за загальною редакцією Я.М.Жукорської, М.В.Стригуль – Київ: ДУ «КАІ», 2025. – 766 с.

Редакційна колегія

Жукорська Я.М., декан факультету права та міжнародних відносин, кандидат юридичних наук, доцент;

Стригуль М.В., заступник декана факультету права та міжнародних відносин, кандидат соціологічних наук, доцент;

Ржевська Н.Ф., завідувач кафедри міжнародних відносин та стратегічних студій, доктор політичних наук, професор;

Побоченко Л.М., завідувач кафедри міжнародних економічних відносин, бізнесу та туризму, кандидат економічних наук, доцент;

Нуруллаєв І.С.о., професор кафедри міжнародного та європейського права, доктор юридичних наук, професор;

Скирда Т.С., в.о.завідувача кафедри іноземних мов та перекладу, кандидат педагогічних наук, доцент.

У виданні представлено матеріали V міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні міжнародні відносини: актуальні проблеми теорії і практики - 2025», згруповані відповідно до напрямів розгортання дискусії: трансформація міжнародних відносин в умовах війни та шляхи повоєнного розвитку; глобальні виклики міжнародного права в умовах забезпечення національних інтересів України; міжнародні економічні відносини в умовах глобальних трансформацій; міжкультурна іншомовна комунікація у глобальному цифровому діалозі.

Роботи опубліковані в авторській редакції.

Наукове видання

СУЧАСНІ МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ: АКТУАЛЬНІ
ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ

МАТЕРІАЛИ
V МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Видавничий редактор –
Стригуль Марина Василівна

Роботи опубліковані в авторській редакції. Оргкомітет не несе відповідальності за достовірність інформації та будь-яких відомостей, поданих у рукописах.

Papers are published in author's edition. Organizing committee is not responsible for the accuracy of the information in the submitted manuscripts.

Підп. до друку 10.06.2025. Електронне видання.

Формат 60x84/16.

Видавець і виготівник Державний університет «Київський
авіаційний інститут»

03680. Київ – 58, проспект Любомира Гузара, 1 Свідоцтво про
внесення до Державного реєстру України суб'єктів видавничої справи ДК
№ 977 від 05.07.2002

2. González-Vera, P. (2021). Building bridges between audiovisual translation and English for specific purposes. *Iberica*, 41, 83–102.

3. Katsaounis, N., Steinmüller, U. (2021). Languages for specific purposes in medicine and healthcare in times of the COVID-19 pandemic: Reflections on usage-based teaching. *Training, Language and Culture*, 5 (3), 29–40. 10.22363/2521-442X-2021-5-3-29-40

4. Onofrei, P.-A. (2016). Nowadays Challenges in Teaching Foreign Languages. *International Multidisciplinary Scientific Conference on Social Sciences & Arts SGEM. Education & Educational Research*, 683–687. 10.5593/SGEMSOCIAL2016/B13/S03.089

5. Yekimov, S., Mishenina, T. M., Nianko, V., Ridel, T.M., Lysytska, O. (2021). Application of the project method for teaching a foreign language to future railway transport engineers. *AIP Conference Proceedings*, 2389, 100014. <https://doi.org/10.1063/5.0063508>

*Мельник Євгеній Юрійович,
канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов та перекладу,
Державний університет «Київський авіаційний інститут»
eugene_melnic@ukr.net*

*Мельник Павло Юрійович,
старший викладач кафедри методики викладання іноземних
мов,
Факультет іноземної філології,
УДУ ім. Михайла Драгоманова
dardano1715@ukr.net*

*Слобоженко Руслан Анатолійович,
старший викладач кафедри іноземних мов та перекладу,
Державний університет «Київський авіаційний інститут»
ruslan.slobozhenko@gmail.com*

**ДО ПИТАННЯ ПРО АНГЛІЦИЗМИ У ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ:
ТОЧКА ЗОРУ ФРАНЦУЗЬКОГО ЛІНГВІСТА**

Питанню становлення англійської мови та ролі французької в цьому процесі присвячено безліч наукових праць. Численні дослідники досконало проаналізували причини, умови та механізми запозичення англійською мовою французької лексики, фонетичні та семантичні трансформації, яких зазнали французькі слова. Важко було очікувати на появу якоїсь принципово нової інформації з цього питання. У 2024 році славний французький лінгвіст Бернар Серкіліні повернувся до нього у відповідь на багаторічні дискусії з приводу активного використання англіцизмів у французькій мові. Книга Бернара Серкіліні одразу ж привернула до себе увагу своєю провокативною назвою – «*La langue anglaise n'existe pas. C'est du français mal prononcé*» («Англійської мови не існує. Це французька з поганою вимовою»). Коментуючи цю назву, французький вчений зауважує, що її потрібно сприймати не буквально, а з гумором; при цьому він наголошує, що читачам варто уважно та з повагою поставитися до його погляду, який базується на науковій ерудиції, об'єктивній реальності та здоровому глузді.

Книга Бернара Серкіліні зацікавить усіх, хто цікавиться англійською та французькою мовами. Положення, викладені автором, можуть стати предметом дискусій серед науковців і студентів. Слід зазначити, що англійська аудиторія не була шокована назвою та змістом книги, британські критики [5; 7] висловили доброзичливі судження щодо точки зору Бернара Серкіліні, незважаючи на категоричність деяких тез французького дослідника: «Англійська мова – це найкраще, що французька могла зробити!», «Майже весь словниковий запас літературної англійської належить французькій мові», «Міжнародна англійська походить від французької», «Різновид французької, посяяний в Англії, призвів до мутації англосаксонської, яка потім вирушила на завоювання світу», «Я не ставлю під сумнів усю архітектуру англійської мови, скелет, усю граматику, однак і тут потрібно зазначити, що англійська грамика зазнала певного впливу французької. Але в основному те суттєве, що робить англійську мову міжнародною, походить із Франції», «Глобальне розповсюдження англійської мови є даниною франкомовному світу, сплатою давнього боргу французькій мові» [3].

Раніше дослідники англійської мови традиційно говорили переважно про кількісні показники, зазначаючи, що 35-45% англійського словника складається з французьких слів. Бернара Серкіліні зацікавив насамперед якісний аспект, і лейтмотивом усієї книги є аргументація наступної тези: те, що походить від французької, є найважливішою складовою англійської мови – престижної мови міжнародного

спілкування; коли англійська використовується, наприклад, для ведення міжнародного бізнесу, міжнародного управління, застосовується саме та частина англійського лексикону, яка має французьке походження.

Як відомо, найсуттєвіший вплив французької мови на англійську відбувався між серединою XI і кінцем XIV століття. У 1066 році герцог Вільгельм Нормандський переміг короля Гарольда під Гастінгсом і підкорив Англію. З цим пов'язана класична для колонізації ситуація: завойовники-аристократи отримали всю повноту влади, і французька стала мовою релігії, права, армії та феодального уряду. Французькою користувалися при дворі, і весь британський аристократичний лексикон запозичено з французької мови: барон, граф, монарх, монархія, дворянин, принц, регент, королівський, сер, суверен, трон, васал тощо. Лінгвістів, як правило, цікавить лише ця перша частина експансії французької мови. Але другий період, який починається приблизно в 1260 році, є не менш важливим [1]. У 1259 році між королем Франції Людовиком IX та королем Англії Генріхом III укладається Паризький договір, згідно з яким Генріх відмовився від контролю над Нормандією, стаючи васалом французького короля. Цей договір не сприяв дружнім відносинам між двома державами і вважається однією з причин Столітньої Війни (1337-1453) через претензії англійської королівської династії Плантагенетів на французький трон і континентальні території, які раніше належали англійським королям. Попри таку складну політичну ситуацію в наступні півтора століття французька продовжує розповсюджуватися та зберігає свій елітарний статус. Вона вже не вважається аристократами та представниками інших еліт рідною і стає другою мовою освіти, але залишається «робочою» мовою торгівлі, церкви, юриспруденції та адміністрації. Запозичення з французької почали асимілюватися простими англійцями саме в цей другий період – між 1260 і 1400 роками: французька мова стала трофеєм, привласненим усім народом [6]. Бернара Серкіліні найбільше цікавлять саме XIII-XIV століття, коли французька мова вільно проникала в англійську, оскільки простолюдини усвідомлювали, що їхні робота, статки, дотримання контракту, свобода і навіть життя могли залежати від володіння французькою мовою [2].

Починаючи з XV століття, нова англійська мова, яка використовувала вже безліч французьких слів, набула ще більш стрімкого розвитку. Навіть після Столітньої війни французька зберегла статус другої мови в англійському королівстві. Водночас вона набула нового життя, ставши «острівною французькою», що перетворювала англійську мову на «музей» давньофранцузьких виразів і породжувала лексеми, які

зараз існують по обидва боки Ла Маншу, але означають дещо різні речі («*faux amis*», хибні друзі перекладача) [7]. Великі англійські письменники користувалися рідною мовою, що продовжувала житися французькою. Приблизно 40% із 15 000 слів у творах Шекспіра мають французьке походження, що свідчить про стан англійської мови наприкінці XVI та на початку XVII століть [2]. Згідно з дослідженням Бернара Серкіліні, понад 80 000 слів сучасної англійської мови (майже третина її словникового запасу) мають французьке походження. Близько 40% слів з англійської версії Біблії – запозичення з французької. «Англійська, збагачена французькою та латиною, більше схожа на романську мову, ніж на германську», – пише Серкіліні. – Її саксонський скелет є одягнений у пишну та дорогоцінну римську плоть» [3]. Такі цифри можуть стати несподіванкою для англомовних людей, і навіть багато британців вважають, що французький вплив на їхню мову обмежується словами «*Dieu et mon droit*» та «*Honi soit qui mal y pense*» на королівському гербі [7].

Бернар Серкіліні зазначає, що вплив французької на англійську дещо відрізняється від традиційного впливу домінуючої мови колонізаторів на мову місцевого населення. Протягом першого періоду французька й англійська співіснували без негативних наслідків для останньої, оскільки ними користувалися різні соціальні класи. Англосаксонська мова вижила, оскільки вона залишалася мовою селянства. Це легко проілюструвати на прикладі назв одних і тих самих тварин: якщо англосаксонською мовою казали «*ox*» та «*rig*», то французькою – «*veal*» та «*porc*». Тобто тварин, яких вирощували, називали англосаксонською; ті, що опинялися на тарілці аристократа, отримували французькі назви. Отже, англійська не тільки запозичувала французькі слова, а й зберігала свої, адаптуючи та переосмислюючи їх [1].

Як зазначалося вище, важливим аспектом, в якому Бернар Серкіліні розглядає питання відносин між французькою й англійською мовами, є проблема вживання англіцизмів у сучасній французькій. Аналіз фонетичних та семантичних змін часто дозволяє зробити висновок про французьке походження слів, які традиційно вважаються англійськими (*challenge*, *pedigree*, *porridge*, *tennis*, *voucher* тощо). Наприклад, «*mail*» народилося з «*malle*», яке спочатку означало валізу для перевезення кореспонденції, потім саму кореспонденцію і врешті-решт – її зміст. Пуристи, які закликають до бойкоту слів, нібито запозичених з англійської, повинні перш за все зрозуміти, чи не запозичила їх колись англійська з французької. Більшість справжніх англіцизмів з часом

безслідно виходить з ужитку. Тому, на думку Бернара Серкіліні, говорити про експансію, засилия англiцизмiв насправдi не варто: помiрна англiзацiя є в певному сенсi i поверненням до iсторичного корiння, i збагаченням французької мови [1]. Такi слова, що зробили коло (з'явилися як французькi, були запозиченi та адаптованi англiйцями i пiсля цього в англiйськiй версiї знову увiйшли до французького лексикону), було б доречно вимовляти на французький лад [5]. Деякi з «англiцизмiв» уживаються французами настiльки довго, що нiхто вже не пам'ятає їхнiх пригод. Наприклад, в епоху Просвiтництва англiйська полiтична лексика, здатна нести революцiйнi iдеї, була iмпортована до Францiї. У французькiй мовi з'являються такi слова, як «бiльшiсть, парламент, конвенцiя, рух» тощо, тобто та лексика, яка незабаром стала використовуватися в контекстi Французької революцiї. Насправдi ж цi англiйськi слова лише повернуться туди, де вони народилися, оскiльки всi вони – французького походження [6].

Отже, Бернар Серкіліні без остраху сприймає присутність певної кількості справжніх запозичень з англійської мови і вважає, що небезпека для мови Мольєра полягає не в англізації, а у прагненні людей до англійськості, тобто моді на англійське» [1]. На його думку, пуристи, якi засуджують «англосаксонське лексичне вторгнення» у французьку, помиляються: нинiшня англiзацiя є насправдi внутрiшньою мутацiєю французької мови, оскiльки англiцизми є певною мiрою неологiзмами французької [7]. Iз притаманним йому гумором Бернар Серкіліні вкотре стверджує, що йдеться не про вторгнення, а про повернення на батькiвщину французьких слiв, якi поїхали на навчання до Англiї [2].

Аналізуючи взаємодію між англійською та французькою мовами, Бернар Серкіліні проводить паралелі з реаліями сучасного світу, зауважуючи, наприклад, що сьогодні Мадагаскар використовує французьку як другу мову майже так само, як це робила Англія 800 років тому. В американському штаті Луїзіана, де французька все ще є другою мовою, її вплив на англійську також може бути корисним для подолання сумної тенденції останніх десятиліть – тяжіння до глобалізованої форми англійської («Globish») [2], цього навмисно спрощеного, утилітарного сленгу із збідненим синтаксисом і мінімальним лексиконом, нещасного «desperanto», в якому носії французької мови нічого не впізнають. Оскільки тенденція до спрощення є загрозою зубожіння англійської мови, Бернар Серкіліні пропонує королю Карлу III заснувати «Британську академію» за прикладом Французької академії для захисту британської англійської [7].

Отже, що хотів сказати французький лінгвіст Бернар Серкіліні, стверджуючи у своїй живій та радісній книзі, що «англійської мови не існує»? Англійська є однією з найпоширеніших мов світу, якою як першою або другою мовою розмовляє понад мільярд людей, і своїм становленням вона значною мірою завдячує французькій. Французька мова надала англійській мові її колорит і оригінальність, її універсальний престиж, її цінність, її здатність мати справу з усім. Абстрактний словниковий запас, лексика мистецтва, лексикон торгівлі та адміністрації, юридична та політична термінологія, запозичені з французької, зробили англійську популярною та шанованою мовою міжнародного спілкування.

Книга Бернара Серкіліні є певним спростуванням тез щодо домінування англійської мови і роздумами про ресурси та перспективи франкомовного світу, який має пишатися французькою і не сприймати серйозно заклики до боротьби з «англіцизмами».

Список використаних джерел:

1.Amar, Y. (2024). Le français féconde l'anglais, et ils se fondent, se mélangent. *Le français dans le monde*. 454. 18-19.

2.Barfield, T. (2024). English Just 'Badly Pronounced French', Paris Academic Says. *Barron's*. URL: <https://www.barrons.com/news/english-just-badly-pronounced-french-paris-academic-says-615b70e6>

3.Cerquiglini, B. (2024). La langue anglaise n'existe pas. C'est du français mal prononcé. Gallimard, Paris. 196.

4.Cerquiglini, B. (2024). La langue anglaise n'existe pas, c'est du français mal prononcé. *Quotidien*. URL: https://www.youtube.com/watch?v=VyIFsCxltcs&t=23s&ab_channel=Quotidien

5.Chadwick, J. (2024). English 'doesn't exist' and is just badly pronounced French, linguist claims. *MailOnline*. URL: <https://www.dailymail.co.uk/sciencetech/article-13181993/English-exist-badly-pronounced-French-linguist.html>

6.Nadeau, J.-F. (2024). L'anglais est du français qui s'ignore. *Le Devoir*. URL: <https://www.ledevoir.com/societe/810986/anglais-est-francais-ignorer>

7.Samuel, H., Bowen, F. (2024). 'English is not a language – it's just badly spoken French'. *The Telegraph*. URL: <https://www.telegraph.co.uk/world-news/2024/03/08/english-is-not-a-language-its-just-badly-spoken-french/>